

OIKOYMENH

EDICE OIKÚMENÉ

MALÁ ŘADA

Svazek 23

H.-G. GADAMER
Problém dějinného
vědomí

PRAHA
2019

Filosofický ústav AV ČR, v. v. i. • www.flu.cas.cz
OIKOYMENH • www.oikoymenh.cz

© Editions du Seuil, 1963
Translation © Jiří Němec (dědicové) a Jan Sokol, 1994, 2019
© Filosofický ústav AV ČR, v. v. i., 1994, 2019
ISBN 978-80-7298-359-9

Obsah

Předmluva	7
I. Epistemologické problémy humanitních věd	11
II. Dosah a meze díla Wilhelma Diltheye	25
III. Martin Heidegger a význam jeho „hermeneutiky faktičností“ pro humanitní vědy	44
IV. Hermeneutický problém a Aristotelova etika	55
V. Náčrt základů jisté hermeneutiky	71
Bibliografie	97
Ediční poznámka	99

Předmluva

S velikou radostí předkládáme text čtyř přednášek, které na Filosofickém institutu lovaňské university přednesl Hans-Georg Gadamer, profesor university v Heidelbergu, když v roce 1958 spolu se svým kolegou Maxem Müllerem z Freiburgu přednášel na „katedře kardinála Merciera“. Gadamer tu pojednává o tématu, které od dob Hegelových až po první díla Heideggerova stále zaměstnávalo filosofické myšlení u našich sousedů za Rýnem, a přitom u nás nikdy nezapustilo hlubší kořeny. Je to obtížné téma a nesnadný problém vztahů mezi dějinným vědomím, věděním a reflexí na jedné straně, a historickou skutečností samou, jež není jen jeho předmětem, nýbrž také základem a založením, na straně druhé. Tato poslední skutečnost dokonce ohrožuje samu možnost objektivního věděni o této historii.

Přednášky profesora Gadamera jsou vynikajícím uvedením do této problematiky a jejich filosofických perspektiv. Jsou ale ještě něco víc. Od jisté doby jako by se totiž sami němečtí filosofové rozhodli nelámat si dále hlavu s touto zdánlivě neřešitelnou problematikou a věnovat se „věcem samým“, podle slavného

Předmluva

hesla Edmunda Husserla. Ten se zajisté neobrátíl jen zády k problematice, pokládané za neplodnou, nýbrž dokázal nesmírnou analytickou a systematickou prací psychologický relativismus v epistemologii skutečně překonat. Naproti tomu ve vztahu k problémům, jež klade historický relativismus, srovnatelná práce dosud chyběla – a to přes úsilí W. Diltheye a řadu plodných myšlenek, rozvinutých německou fenomenologickou školou. Tuto mezeru – jež se nám zdála znepokojivá – profesor Gadamer právě vyplnil svým dílem *Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*.¹ Chtěli jsme na ně upozornit čtenáře následujících přednášek, neboť je psal právě ve chvíli, kdy toto dílo dokončoval. Není tedy jistě nevýznamné, že představují zvláštní uvedení do tohoto významného díla.

Odsuzuje v nich zakořenění v konečnosti dějinného bytí člověka ke slepé a omezené existenci, jíž chybí jakákoli skutečná jasnost ohledně jeho minulého, přítomného a budoucího osudu, nebo dokonce jakékoli platné vědění o něm samém – anebo naopak nabízí toto zakořenění nezbytnou půdu a nejpevnější základ pro všechno jeho možné a skutečné vědění? Na tuto otázku

¹ Gadamerův spis vyšel v Tübingen v roce 1960. V následujícím textu odkazujeme na český překlad *Pravda a metoda. Nárys filosofické hermeneutiky*. – Pozn. red.

Předmluva

zde profesor Gadamer odpovídá – a to daleko šířeji než prostým ano či ne.

Ti, kterým se dostala možnost sledovat krásné Gadamerovy přednášky v Lovani, mu budou za tuto publikaci jistě trvale vděční, neboť jim umožňuje znovu sledovat výklad, který od něho slyšeli. A zároveň se budou upřímně radovat, že tento výklad je nyní dostupný celému filosofickému světu.

Louis De Raeymaeker